

Retten til petroleumsforekomster i havområdene utenfor Svalbard

Kandidatnummer: 406

Leveringsfrist: 25.4.2007

Til sammen 13473 ord

24.04.2007

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	Oppgavens tema	1
1.2	Avgrensninger	2
1.2.1	Petroleumsforekomster på land	2
1.2.2	Grensesetting av kontinentalsokkelen mot andre land	2
1.3	Begrepsforklaringer	3
1.3.1	Svalbard	3
1.3.2	Maritime-, industri-, bergverks- og handelsvirksomhet	3
1.4	Fremstillingen videre	3
<u>2</u>	<u>METODE</u>	<u>4</u>
2.1	Innledning	4
2.2	Ordlyden	5
2.3	Statspraksis	6
2.4	Rettspraksis	7
2.5	Forarbeider	7
2.6	Flere autentiske traktatspråk	8
2.7	Juridisk teori	9
<u>3</u>	<u>RELEVANTE RETTSLIGE REGULERINGER</u>	<u>11</u>
3.1	Fremstillingen videre	11

3.2	Den internrettslige reguleringen	11
3.3	Folkerettslig sedvanerett	13
3.3.1	Sjøterritoriet	14
3.3.2	Den økonomiske sone	15
3.3.3	Kontinentalsokkelen	15
3.4	Havrettskonvensjonen av 1982	16
3.4.1	Sjøterritoriet	16
3.4.2	Den økonomiske sone	16
3.4.3	Kontinentalsokkelen	17
3.5	Noen konklusjoner	19
4	<u>SVALBARDTRAKTATEN OG DENS PROBLEMSTILLINGER</u>	20
4.1	Svalbardtraktatens betydning	20
4.2	Fremstillingen videre	22
4.3	Forhistorien til Svalbardtraktaten	22
4.3.1	Før 1596	22
4.3.2	1596 - 1871	23
4.3.3	1871 – 1905	23
4.3.4	1905 – 1918	24
4.3.5	1918 – 1920	25
4.3.6	Noen konklusjoner	26
4.4	Svalbardtraktatens anvendelse i sjøterritoriet utenfor Svalbard	27
4.4.1	Problemstillingene og fremstillingen videre	27
4.4.2	Områdebetegnelsen i artikkel 1	27
4.4.3	Retten til likebehandling i sjøterritoriet utenfor Svalbard	29
4.4.4	Norges skattejurisdiksjon i sjøterritoriet utenfor Svalbard	31
4.5	Svalbardtraktatens anvendelse på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard	37
4.5.1	Problemstillingene og fremstillingen videre	37
4.5.2	Retten til likebehandling på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard	38

4.5.3	Innskrenkningen i skattejurisdiksjonen etter artikkel 8 andre ledd	41
4.6	Bergverksordningen for Svalbard	42
4.6.1	Innledning	42
4.6.2	Fremstillingen videre	44
4.6.3	Omfattes petroleumsvirksomheten av bergverksordningen	44
4.6.4	Bergverksordningen geografiske virkeområde	45
4.6.5	Endringer i bergverksordningen	47
<u>5</u>	<u>VURDERING AV AVHANDLINGENS KONKLUSJONER</u>	<u>48</u>
<u>6</u>	<u>LITTERATURLISTE</u>	<u>50</u>
6.1	Bøker	50
6.2	Rettspraksis	50
6.3	Nettsteder	50
6.4	Diverse	51

1 Innledning

1.1 Oppgavens tema

I havområdene utenfor Svalbard foregår det per dags dato ingen utvinning av petroleum. Årsakene til dette er flere, men her spiller både utenrikspolitiske, miljøpolitiske og teknologiske hensyn inn. Utenrikspolitisk sett vil det være problematisk å gi tillatelser til leting og prøveutvinning så lenge rettighetene til eventuelle forekomster enda er omstridt. Videre er det omstridt fra miljøvernmessige hensyn å tillate at det startes petroleumsvirksomhet i det sårbare området rundt Svalbard. Til sist vil petroleumsutvinning i dette området være teknologisk sett meget utfordrende på grunn av de klimatiske forhold utvinning vil måtte foretas under.

Det er imidlertid gode grunner til å tro at det i disse områdene muligens vil finnes betydelige petroleumforekomster. Det er relativt store havområder det her er tale om, og det er allerede påvist omfattende forekomster i nærliggende områder både på norsk og russisk sokkel. Snøhvitfeltet på norsk side og det gigantiske Stochmanfeltet på russisk side befinner seg begge innen relativt korte avstander på den samme Euroasiatiske kontinentalmargin.

Denne avhandlingen omhandler de rettslige problemstillinger om hvem som har retten til de potensielle petroleumforekomster som måtte befinne seg i havområdene utenfor Svalbard. Det ble inngått en traktat om Svalbard i 1920, Svalbardtraktaten, og sentralt for avhandlingen er problemstillingen i hvilken grad Norge etter denne traktat kan behandle petroleumforekomster i havområdene utenfor Svalbard på lik måte som forekomster på de øvrige deler av norsk sokkel.

1.2 Avgrensninger

1.2.1 Petroleumsforekomster på land

Det avgrenses mot petroleumsforekomster som eventuelt måtte befinne seg på land på Svalbard. Det er ved en rekke anledninger vært forsøkt å bore etter petroleum på land på Svalbard, men ingen av forsøkene har vist seg å være suksessfulle.¹

Årsaken til at det avgrenses mot petroleumsforekomster på land er at det ikke er tvilsomt at slike forekomster vil måtte behandles under Svalbardtraktatens regler. Nettopp problemstillingen i hvilken grad traktatens regler kommer til anvendelse i havområdene utenfor Svalbard er det sentrale for retten til petroleumsforekomster som måtte befinne seg i disse områdene.

1.2.2 Grensesetting av kontinentalsokkelen mot andre land

Det avgrenses i denne oppgave mot problemstillinger som knytter seg til grensesetting av kontinentalsokkelen mot andre land. Det siktes her særlig til uklarheter rundt grensesetting i Barentshavet mot Russland, og grensesettingen i Norskehavet mot Island og Danmark.

Årsaken til denne avgrensning er at selv om dette er konfliktområder som har direkte betydning for rettighetene til eventuelle petroleumsforekomster i havområdene utenfor Svalbard, er det problemstillinger som er av en vesentlig annen karakter enn de denne oppgaven tar sikte på å behandle.

¹ Ulfstein (1995), s. 30

1.3 Begrepsforklaringer

1.3.1 Svalbard

”Svalbard” er et begrep som blir brukt om forskjellige områder i dagligtale. I visse tilfeller siktes det med ”Svalbard” kun til øya Spitsbergen, som er den største øya av de som omfattes av Svalbardtraktaten, mens det i andre tilfeller siktes til et større område.

Med begrepet ”Svalbard” siktes det i denne avhandlingen til den øygruppen som fremgår av Svalbardtraktatens artikkel 1.

I hovedsak siktes det kun til landområdene når begrepet brukes, men det kan oppstå tilfeller hvor ”Svalbard” fremstår som et dekkende begrep for hele området inklusive alle havområdene tilknyttet øygruppen.

1.3.2 Maritime-, industri-, bergverks- og handelsvirksomhet

Opplistingen ”maritime-, industri-, bergverks- og handelsvirksomhet” fremkommer flere steder i Svalbardtraktaten. I denne avhandlingen erstattes denne opplistingen av uttrykket ”næringsvirksomhet” når det ikke er grunner til å bruke hele eller deler av opplistingen for tolkingsmessige årsaker.

1.4 Fremstillingen videre

I kapittel 2 vil det gis en fremstilling av de spesielle metodiske forhold som i denne oppgaven gjør seg særlig fremtredende.

I kapittel 3 behandles de generelle folkerettslige reglene om en stats rettigheter til petroleumsforekomster på havbunnen slik de fremgår av Havrettskonvensjonen og den internasjonale sedvanerett.

I kapittel 4 behandles de problemstillingene som oppstår som følge av at Norge sammen med en rekke andre land har inngått Svalbardtraktaten av 9. februar 1920.

2 Metode

2.1 Innledning

Det spesielle med denne avhandlingen er at de sentrale juridiske drøftelser består av tolking av en folkerettslig traktat, Svalbardtraktaten, som ble undertegnet allerede i 1920.

Metodemessig befinner vi oss dermed på folkerettens område. Det er folkerettens metode som må anvendes, og denne metode skiller seg på mange områder fra internrettslige metoder. Wienkonvensjonen om traktater av 1969 har i artikkel 31-33 regler om hvordan traktater skal fortolkes. Artikkel 4 i konvensjonen fastslår imidlertid at konvensjonens regler kun gjelder for de traktater som er inngått etter at konvensjonen trådte i kraft, og dermed faller Svalbardtraktaten i utgangspunktet utenfor konvensjonens anvendelsesområde. Videre er det også slik at Norge ikke har tiltrådt Wienkonvensjonen om traktater.

Dermed er det metodeprinsippene slik de fremgår av den folkerettslige sedvaneretten som blir avgjørende for tolkingen av Svalbardtraktaten. Wienkonvensjonen om traktater er imidlertid i stor grad et uttrykk for sedvaneretten, og dermed er det fortsatt interessant å se hva konvensjonen sier om fortolkningen av traktater.

Det faktum at Svalbardtraktaten ble underskrevet i 1920 medfører som jeg vil redegjøre for i punkt 2.2 at særlige tolkingsutfordringer oppstår.

2.2 Ordlyden

Ved tolking av traktater vil nødvendigvis ordlyden i traktatens tekst fremstå som den primære rettskilde. I Wienkonvensjonen om traktater artikkel 31 nr. 1 kommer dette klart frem:

"A treaty shall be interpreted in good faith in accordance with the ordinary meaning to be given to the terms of the treaty in their context and in the light of its object and purpose."

Det er den vanlige meningen av ordlyden, sett i lys av konteksten og formålet, som skal legges til grunn ved tolkingen. Denne bestemmelsen kan trygt anses å være et uttrykk for den folkerettslige sedvaneretten på dette området.

Bestemmelsen sier imidlertid lite om hvilken vekt den vanlige meningen av ordlyden skal ha i forhold til kontekst eller formålet til traktaten, og dette er en problemstilling som er meget aktuell ved tolking av Svalbardtraktaten.

Utkastet til Svalbardtraktaten ble, som senere beskrevet i punkt 4.3.5, levert på bare tre dager. Dette innebærer at i hvert fall deler av traktaten kan ha blitt preget av tidsnød. Det kan da bli spørsmål om konteksten bør få en relativt større vekt enn ordlyden i de tilfellene konteksten peker på en annen løsning enn ordlyden isolert sett ville ført til.

Videre er det oppstått forhold i ettertid av undertegningen av Svalbardtraktaten som ikke ble vurdert da ordlyden i traktaten ble gitt. Det var eksempelvis ingen som vurderte hvordan utvinning av petroleum på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard skulle reguleres av den enkle grunn at det i 1920 ikke ble utvinnet petroleum i havet. Det fantes heller ingen juridisk kontinentalsokkel å forholde seg til. Problemstillingen oppstår da om formålet ved traktaten tilsier at ordlyden må tolkes utover sin opprinnelige vanlige mening. Spørsmålet er altså om formålet skal få en relativt større vekt enn ordlyden siden den opprinnelige ordlyden ikke tar hensyn til den etterfølgende utviklingen.

Det blir også et spørsmål om hvilken tids tolkingsprinsipper som skal legges til grunn ved tolkingen av Svalbardtraktaten. Det er nok skjedd en utvikling i retning av at det i større grad vektlegges formålsbetraktninger på bekostning av konservative ordlydsfortolkninger. Eksempelvis tolkes den europeiske menneskerettighetskonvensjonen mer formålsbetont enn traktater ble tolket rundt den tiden da Svalbardtraktaten ble underskrevet. Problemstillingen er da om Svalbardtraktaten skal fortolkes etter et restriktivt tolkingsprinsipp med bakgrunn i tiden traktaten ble underskrevet eller om traktaten skal fortolkes etter dagens folkerettslige prinsipper som muligens vektlegger formålsbetraktninger høyere enn tidligere.

2.3 Statspraksis

Traktatparters handlinger i tiden etter underskriving av en traktat kan vise hvordan de har ment at traktaten skulle forstås. Wienkonvensjonen om traktater artikkel 31 tredje ledd litra b) lyder:

"3. There shall be taken into account, together with the context:

...

(b)

any subsequent practice in the application of the treaty which establishes the agreement of the parties regarding its interpretation;"

Det er rimelig å anta at også dette er et uttrykk for en regel av samme innhold som følger av den folkerettslige sedvanerett.

Problemet med statspraksis i forhold til Svalbardtraktaten er at det kan være vanskelig å avgjøre på hvilket grunnlag en statspraksis har funnet sted. Det er eksempelvis ikke tvilsomt at norske myndigheter har latt være å gripe inn i særlig grad med politi og domstoler for å håndheve norsk strafferett i de russiske samfunnene Barentsburg og Pyramiden. Det er likevel ikke dermed gitt at norske myndigheter, ved sin etterfølgende statspraksis av Svalbardtraktaten, har vist at Norge ikke hadde suverenitet etter traktatens artikkel 1 til å gripe inn. Årsaken til manglende håndheving kan snarere ha vært at norske

myndigheter har sett seg bedre tjent med ikke å utnytte sin suverenitet til det fulle i den enkelte situasjon.

2.4 Rettspraksis

Ifølge Wienkonvensjonen om traktater kan rettspraksis ha en betydning som supplementerende rettskilder ved tolking av traktater, jfr. konvensjonens artikkel 32. Etter den folkerettslige sedvaneretten kan det imidlertid neppe oppstilles et slikt skille mellom primære og supplementerende rettskilder. Det avgjørende er mer i hvilken grad en problemstilling fra et tidligere sakstilfelle er identisk eller noenlunde sammenfallende med det som nå skal avgjøres. Det som særpreger de ”supplementerende rettskilder”, jfr. ”subsidiary means of interpretation”, er også at de i første rekke vil kaste lys over folkerettens ”primærkilder”, traktater og sedvanerett, og ikke selv fremstår som selvstendige rettskilder, men mer som rettskilder som kaster lys over andre rettskilder.

Ved tolkingen av Svalbardtraktaten kan det være interessant å trekke inn rettspraksis, men problemstillingen er hvor stor vekt slike tidligere avgjørelser kan tillegges. Svalbardtraktaten er unik i sin form og tilblivelse, og da vil det alltid være forhold som skiller et tidligere avgjort saksforhold fra de problemstillinger som finnes i Svalbardtraktaten.

2.5 Forarbeider

Forarbeider til folkerettslige traktater kan være relevante som supplementerende rettskilder ved tolking av en traktat, jfr. Wienkonvensjonen for traktater artikkel 32. Generelt har forarbeider en langt mindre vekt i folkeretten enn den de i mange land har ved tolkingen av internrettslige lover. Årsaken til dette er at mens forarbeider til internrettslige lover ofte kan gi informasjon om hva lovgiver har vedtatt i en lov, så er forarbeider i folkeretten i mindre grad egnet til å vise hva partene endelig ble enige om. Traktatforhandlinger er som oftest muntlige, og skriftlige forarbeider til en traktat kan vanskelig frigjøres fra muntlige forhandlinger og andre omstendigheter ved traktatinngåelsen. Slik sett viser slike

forarbeider sjelden et totalt bilde av hvordan en bestemmelse skal fortolkes, og de får dermed generelt begrenset vekt.

Ved Svalbardtraktaten finnes det en del forarbeider gjennom utkast til traktaten, rapporten til Spitsbergenkommisjonen og dokumenter fra det øverste rådet under fredskonferansen i Paris 1919. Det er imidlertid problematisk å tillegge disse forarbeidene særlig vekt siden også disse forarbeider vanskelig kan frigjøres fra de muntlige forhandlingene de var en del av. Videre er det også problematisk at deler av materialet har vært vanskelig tilgjengelig for både de opprinnelige traktatpartene samt stater som i ettertid har tiltrådt traktaten.

Det kan også være mulig at deler av forarbeidene ikke inneholder de reelle årsaker til at noen bestemmer fikk den ordlyd de fikk. Det er ikke tvilsomt at Svalbard hadde en strategisk posisjon og at dette hadde relativt stor betydning for enkelte av traktatpartene, men dette er noe som i begrenset grad kommer til uttrykk i forarbeidene. Også dette er forhold som kan begrense vekten av forarbeidene til Svalbardtraktaten.

2.6 Flere autentiske traktatspråk

Når en traktat har flere autentiske språk blir det en problemstilling hvilken versjon som skal legges til grunn hvis de ulike versjoner tilsier ulike tolkingsresultat.

Ifølge Wienkonvensjonen for traktater har alle autentiske språkversjoner lik vekt med mindre annet er bestemt, jfr. konvensjonens artikkel 33 første ledd. Dette må også være regelen etter sedvaneretten.

Wienkonvensjonen går imidlertid videre da den legger til grunn at dersom flere språkversjoner av en traktat tilsier ulike tolkingsresultat så skal den versjon som best fremmer traktatens formål legges til grunn, jfr. konvensjonens artikkel 33 fjerde ledd. Regelen for tilsvarende tolkingssituasjon etter sedvaneretten må antas å være mer sammensatt hvor også andre rettskilder enn traktatens formål kan få forrang.

Svalbardtraktaten er utformet i to forskjellige språkversjoner, engelsk og fransk, jfr. traktatens artikkel 10 tredje ledd. I tilfeller hvor disse to versjonene skulle lede til ulikt tolkingsresultat vil det være en problemstilling på hvilket grunnlag en av versjonene skulle gis forrang. I *Mavrommatis Palastine Concessions* saken kom domstolen, the Permanent Court of International Justice, til at dersom den ene av versjonene førte til en mer vidtrekkende tolking enn den andre, så skulle den mest restriktive versjonen få forrang.² Prinsippet fra Wienkonvensjonen artikkel 33 fjerde ledd ville imidlertid lede til at den versjonen som i størst grad oppfyller traktatens formål skulle få forrang.

2.7 Juridisk teori

At juridisk teori kan være en relevant rettskilde er lagt til grunn i statuttene for International Court of Justice artikkel 38:

"Article 38

1. The Court, whose function is to decide in accordance with international law such disputes as are submitted to it, shall apply:

a. international conventions, whether general or particular, establishing rules expressly recognized by the contesting states;

b. international custom, as evidence of a general practice accepted as law;

c. the general principles of law recognized by civilized nations;

d. subject to the provisions of Article 59, judicial decisions and the teachings of the most highly qualified publicists of the various nations, as subsidiary means for the determination of rules of law."

Det fremgår av bestemmelsens første ledd litra d) at juridisk teori kan være en supplementerene rettskilde.

² *Mavrommatis Palastine Concessions*, PCIJ, 1924, Ser. A, No. 2, s. 19.

Etter den folkerettslige sedvaneretten må det antas at juridisk teori aksepteres som en relevant rettskilde, men at den konkrete vekten av uttalelser i teorien vil være svært avhengig av hvilken tilslutning uttalelsene har fått i det internasjonale samfunnet.

Avhandlingen er skrevet med et svært restriktivt metodesyn vedrørende hvilken vekt som kan tillegges uttalelser fremkommet i juridisk teori. Det prinsipielle grunnsyn er at juridisk teori i seg selv ikke kan være en relevant rettskilde, og derfor heller ikke kan ha noen vekt ved avgjørelsen av rettslige spørsmål.

Indirekte kan imidlertid juridisk teori ha en viss betydning i folkeretten, og spesielt da for utviklingen av den folkerettslige sedvaneretten.

Nærmere presisert menes det at hva den enkelte juridiske forfatter måtte uttale ikke kan være en relevant rettskilde. Juridisk teori kan imidlertid få en slik tilslutning i det internasjonale samfunn slik at teorien skaper en forventning av hvordan en rettsregel er å forstå. Slike forventninger kan i seg selv være beskyttelsesverdige slik at de bør være relevante, og dermed vil kunne tillegges vekt. Forventningene om at en rettsstilstand skulle være slik den juridiske teori hevder vil også i enkelte tilfelle kunne bli så grunnfestet at de blir en del av den folkerettslige sedvaneretten. En slik utvikling vil imidlertid normalt skje i et samspill med retts- og statspraksis.

Avhandlingens restriktive metodesyn på juridisk teori medfører at avhandlingen ikke vil vise til forfattere for støtte til å hevde at en gitt rettsstilstand foreligger.

3 Relevante rettslige reguleringer

3.1 Fremstillingen videre

Det er ulike rettslige systemer som kommer inn i bildet når retten til petroleumsforekomstene i havområdene utenfor Svalbard skal gjennomgås.

For det første har man den norske internrettslige reguleringen av petroleumsforekomster i dette området. Denne vil det gis en oversikt over i kapittel 3.2 nedenfor.

For det annet har man den folkerettslige sedvanerett som kan gi en stat suverenitet eller rettigheter over havområder utenfor landterritoriet, og dermed den kompetanse som folkerettslig må ligge til grunn for å vedta internrettslige regler om eierforhold og ressursforvaltning. Dette er regler det vil gis en oversikt over i kapittel 3.3 nedenfor.

For det tredje har man de avtaler – traktater – som stater inngår med hverandre, og som kan føre til avvik fra det som ellers vil følge av den folkerettslige sedvanerett, men som også kan utvikle og endre sedvaneretten over tid. Havrettskonvensjonen er en slik avtale, og den vil presenteres i kapittel 3.4. Svalbardtraktaten er også en traktat, men det er en særlig avtale for sitt begrensede geografiske område, og den kan føre til avvik fra det som ellers ville måtte følge av generell sedvanerett og Havrettskonvensjonen. Det er denne trakten som gjør den rettslige situasjonen rundt Svalbard komplisert, og den behandles derfor i et eget kapittel senere.

3.2 Den internrettslige reguleringen

I 1963 kom lov om vitenskapelig utforskning og undersøkelse etter og utnyttelse av andre undersjøiske naturforekomster enn petroleumsforekomster. Dette var den første internrettslige lov som fastslo at retten til undersjøiske naturforekomster i indre norsk farvann, på norsk sjøterritorium og på kontinentalsokkelen tilhørte den norske stat, jfr. lovens §§ 1 og 2.

Den nåværende reguleringen av undersjøiske petroleumforekomster i Norge er gitt i lov om petroleumsvirksomhet av 1996. Den generelle regel som gir norske myndigheter eiendomsrett til forekomstene og eksklusiv rett til ressursforvaltningen over forekomstene er gitt i lovens § 1:

”§ 1-1. Retten til undersjøiske petroleumforekomster og ressursforvaltning

Den norske stat har eiendomsrett til undersjøiske petroleumforekomster og eksklusiv rett til ressursforvaltning.”

Virkeområdet for loven er gitt i lovens § 4, og det er her viktig å merke seg bestemmelsens første og femte ledd:

”Loven kommer til anvendelse på petroleumsvirksomhet knyttet til undersjøiske petroleumforekomster underlagt norsk jurisdiksjon. Loven gjelder også petroleumsvirksomhet i og utenfor riket og norsk kontinentalsokkel når det følger av folkeretten eller av overenskomst med fremmed stat.”

...

”Loven gjelder ikke på Svalbard, herunder dets indre farvann og sjøterritorium.”

Etter femte ledd kommer loven altså ikke til anvendelse på land på Svalbard, og heller ikke i øyenes indre farvann og sjøterritoriumet rundt øyene. Den økonomiske 200 mils sonen eller kontinentalsokkelen rundt Svalbard er imidlertid ikke unntatt etter femte ledd, og om loven kommer til anvendelse i disse områdene beror da på en vurdering av om de undersjøiske petroleumforekomstene i dette området er ”underlagt norsk jurisdiksjon”, jfr. petroleumsløven § 1-4 første ledd. Selv om den norske jurisdiksjon til en viss grad vil være innskrenket hvis det legges til grunn at Svalbardtraktaten kommer til anvendelse også utenfor sjøterritoriumet vil det likevel ikke være tvilsomt at de undersjøiske petroleumforekomstene fremdeles er ”underlagt norsk jurisdiksjon”. Norge har fremdeles suvereniteten over disse områdene, jfr. Svalbardtraktaten artikkel 1, og den generelle jurisdiksjonen ligger dermed til Norge.

Internrettslig følger det således av petroleumsloven at det er den norske stat som er eier av petroleumsforekomstene i havområdene utenfor Svalbards sjøterritorium, og at det er den norske stat som har den eksklusive retten til ressursforvaltningen av de potensielle petroleumsforekomstene.

Hvorvidt eventuelle petroleumsforekomster i sjøterritoriumet på Svalbard er nærmere regulert i intern rett beror på det geografiske virkeområdet til bergverksordningen på Svalbard, men dette vil oppgaven komme inn på senere i kapittel 4. Den ovenfor nevnte lov fra 1963 gjorde imidlertid intet unntak for Svalbard, og i følge § 2 første ledd tilhører også petroleumsforekomster i Svalbards indre farvann og sjøterritorium den norske stat. Etter lovens § 2 andre ledd er Kongen gitt kompetanse til å utstede konsesjoner for leting og utvinning av petroleum, samt å sette vilkår under slike konsesjoner, men det er neppe praktisk tenkelig at denne kompetanse vil bli brukt i overskuelig fremtid.

3.3 Folkerettslig sedvanerett

Når det er tale om den folkerettslige sedvanerett er det sentralt å være oppmerksom på den grunnleggende forskjell mellom en stats intern rett og den rett som regulerer forholdet mellom stater, folkeretten. Retten mellom stater – folkeretten – har ikke et lovgivende organ slik man har i den enkelte stat. I stedet eksisterer den rett som er etablert som et resultat av statenes praksis overfor hverandre gjennom tidene, den folkerettslige sedvanerett.

Reglene om rettighetene i havet utenfor en stat har utviklet seg gjennom tidene i den folkerettslige sedvanerett, og i det følgende vil rettighetene i sjøterritoriet, den økonomiske sone og på kontinentalsokkelen kort presenteres.

Det skal imidlertid sies at konvensjon om kontinentalsokkelen av 1958 og den etterfølgende Havrettskonvensjonen av 1982 gradvis har overtatt store deler av sedvanerettens betydning for statenes rettigheter i disse områdene. Dette blant annet fordi

Havrettskonvensjonen nå er tiltrådt av de fleste land, men også fordi Havrettskonvensjonen nå danner grunnlaget for store deler av den bakenforliggende sedvaneretten.

Prinsipielt vil det imidlertid være den folkerettslige sedvaneretten som vil gjelde i en eventuell konflikt mellom Norge og en stat som ikke har ratifisert havrettskonvensjonen.

3.3.1 Sjøterritoriet

Sjøterritoriet kan sies å være et mindre havbelte som ligger inntil landterritoriet og de indre farvann, men som fortsatt kan sies å være undergitt kyststatens suverenitet. Med kun noen få unntak, som ikke er interessante for temaet i denne avhandlingen, har en stat den samme rådighet over ressursene i dette området som på land. At en stat har et slikt sjøterritorium har ikke vært uklart i sedvaneretten. Spørsmålet har imidlertid vært hvor bredt sjøterritoriumet skulle være.

Historisk var det vanlig å hevde at man kunne strekke sitt sjøterritorium til 3 nautiske mil.³ Sovjetunionen har fra 1921 hevdet en 12 mils territorialgrense, og utover i forrige århundre sluttet en rekke land seg til dette synspunktet.⁴ I følge havrettskonvensjonen av 1982 artikkel 3 kan alle stater opprette et sjøterritorium på opptil 12 nautiske mil, og med denne siste utviklingen er det mye som taler for at 12 mils grensen har oppnådd så stor oppslutning at den kan sies å gjelde som folkerettslig sedvanerett.

I kgl. res. av 22. februar 1812, gjengitt i kansellipromemoria av 25. februar 1812, ble Norges sjøterritorium satt til 1 geografisk mil, hvilket tilsvarer om lag 4 nautiske mil.⁵ Ved lov 27. juni 2003 nr. 57 er Norges sjøterritorium utvidet til 12 nautiske mil, jf. lovens § 2.

³ Fleischer (1977), s. 31.

⁴ Fleischer (1977), s. 32

⁵ Fleischer (1977), s. 32

3.3.2 Den økonomiske sone

Begrepet ”økonomiske sone” er først og fremst vokst frem ved havrettskonvensjonene og forhandlingene rundt konvensjonene, og den økonomiske sone i seg selv har dermed ikke vært påvirket av folkerettslig sedvanerett i tiden før havrettskonvensjonene. Innholdet i de enkelte rettigheter innen det som samlet utgjør den økonomiske sone har imidlertid vært påvirket av sedvaneretten. Rettighetene til petroleumsforekomster på havbunnen, som er det interessante i forhold til denne oppgaven, har imidlertid vært nærmere tilknyttet spørsmålet om statenes rettigheter på kontinentalsokkelen.

I tiden etter Havrettskonvensjonen av 1982 er det mulig at den økonomiske sone kan sies å ha oppnådd en så stor oppslutning at den også kan sies å ha blitt en del av den folkerettslige sedvaneretten.

3.3.3 Kontinentalsokkelen

28 september 1945 gjorde president Truman krav på naturrikdommene i kontinentalsokkelen for USA. Landet skulle ha eksklusive rettigheter over havbunnen og undergrunnen i sokkelen i følge proklamasjonen. Det er grunn til å tro at det var petroleumsforekomster på havbunnen som har vært bakgrunnen for USA sitt utspill.⁶ I årene etter fremsatte en rekke stater lignende krav.

Etter Genevekonvensjonen av 29. april 1958 og Havrettskonvensjonen av 1982 må det nok kunne sies at det følger av den folkerettslige sedvaneretten at en stat kan legge kontinentalsokkelen inn under en begrenset jurisdiksjon, og at staten som en del av denne jurisdiksjon har rettighetene til de undersjøiske petroleumsforekomster.

⁶ Fleischer (1977), s. 34

3.4 Havrettskonvensjonen av 1982

Havrettskonvensjonen er nå tiltrådt og ratifisert av hele 153 land, og den utgjør i dag den sentrale generelle rettslige reguleringen av havområdene.⁷

3.4.1 Sjøterritoriet

En kyststats suverenitet strekker seg ut fra land og de indre farvann ut i et havbelte som kalles sjøterritoriet, jfr. havrettskonvensjonen artikkel 2 nr. 1. Det er dermed ikke en stats rettigheter i sjøterritoriet som må begrunnes, men snarere innskrenkningene i rettighetene som må ha særlig grunnlag. Med andre ord har en kyststat den samme suverenitet i sjøterritoriet som på land med mindre annet følger av særlige grunnlag.

Etter Havrettskonvensjonen har altså en stat samme rett til å regulere petroleumsforekomster i sitt sjøterritorium som på sitt landterritorium.

Kyststaten kan sette sitt sjøterritorium ut til 12 nautiske mil fra grunnlinjene, jfr. artikkel 3.

Kyststaten kan også opprette en tilstøtende sone utenfor sjøterritoriet ut til 24 nautiske mil fra grunnlinjene, jfr. artikkel 33. Denne sonen er imidlertid ikke interessant for denne avhandlingens tema, og vil derfor ikke bli nærmere omtalt i det følgende.

3.4.2 Den økonomiske sone

Utenfor sitt sjøterritorium har kyststaten rett på en eksklusiv økonomisk sone, jfr. artikkel 55. Denne sonen skiller seg fra sjøterritoriet i den forstand at kyststaten ikke har alminnelig

⁷ Chronological lists of ratifications of, accessions and successions to the Convention and the related Agreements as at 05 March 2007.

[http://www.un.org/Depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The United Nations Convention on the Law of the Sea](http://www.un.org/Depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The%20United%20Nations%20Convention%20on%20the%20Law%20of%20the%20Sea) [sitert 2 april 2007]

suverenitet i denne sonen. De enkelte jurisdiksjoner er i stedet positivt angitt i konvensjonen.

Den økonomiske sonen kan av kyststaten settes ut til et maksimum av 200 nautiske mil fra grunnlinjene, jfr. artikkel 57.

For retten til petroleumforekomster i den økonomiske sone er den generelle jurisdiksjon angitt i artikkel 56 nr. 1 litra a):

*“1. In the exclusive economic zone, the coastal State has:
(a) sovereign rights for the purpose of exploring and exploiting, conserving and managing the natural resources, whether living or non-living, of the waters superjacent to the sea-bed and of the sea-bed and its subsoil, and with regard to other activities for the economic exploitation and exploration of the zone, such as the production of energy from the water, currents and winds;“*

Kyststaten er her gitt suverene rettigheter til leting, utvinning og regulering av naturressursene på havbunnen og i grunnen under havbunnen. Videre er kyststaten gitt den generelle jurisdiksjon over de installeringer som brukes i forbindelse med leting og utvinning av petroleumforekomstene, jfr. artikkel 56 nr. 1 litra b) og artikkel 60.

Rettighetene for kyststaten er imidlertid ikke absolutte i den forstand at ikke andre staters rettigheter i den økonomiske sone kan få betydning for kyststatens utøvelse. Særlig andre staters rettigheter til å legge undersjøiske ledninger og rør i den økonomiske sone kan til en viss grad begrense kyststatens utøvelse av sine rettigheter, jfr. artikkel 56 nr. 3 og artikkel 79.

3.4.3 Kontinentalsokkelen

Den juridiske kontinentalsokkel består ifølge Havrettskonvensjonen av den havbunn, samt grunnen under havbunnen, som fremstår som en naturlig forlengelse av landterritoriet ut til ytterkanten av kontinentalmarginen, men likevel slik at lengden er minst 200 nautiske mil, jfr. artikkel 76 nr. 1.

De nærmere detaljer for avgrensningen av kontinentalsokkelen fremgår av artikkel 76 nr 1. til nr. 7.

For det tilfelle at kyststater mener de har en kontinentalsokkel som går utover 200 nautiske mil er de etter artikkel 76 nr. 8 forpliktet til å innsende informasjon til Kommisjonen for grensesetting av kontinentalsokkelen hvor begrunner sitt krav. Norge sendte 27. november 2006 en rapport til kommisjonen hvor Norges krav på en kontinentalsokkel utover 200 nautiske mil begrunnes.⁸ I rapporten fremgår det at grunnlinjene på Svalbard er utgangspunktet for store deler av de områdene hvor Norge mener de har rett på kontinentalsokkel utover 200 nautiske mil.⁹ Spania har i notat av 3. mars 2007 til kommisjonen meddelt at den spanske staten i henhold av Svalbardtraktaten mener å ha rettigheter til petroleumsforekomster på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard både utenfor og innenfor 200 nautiske mil.¹⁰ Sistnevnte problemstilling behandles nærmere nedenfor i kapittel 4.

På kontinentalsokkelen er det kyststaten som har suverene rettigheter for leting og utvinning av sokkelens naturressurser, jfr. artikkel 77 nr. 1. Disse suverene rettigheter er ikke betinget av noen slags form for okkupasjon eller proklamasjon over områdene, jfr. artikkel 77 nr. 3.

Som nevnt i punkt 3.4.2 kan kyststatens rettigheter, selv om de i prinsippet er suverene, bli berørt av andre staters rettigheter på kontinentalsokkelen, jfr. artikkel 78 om navigasjon og artikkel 79 om undersjøiske ledninger og rør.

⁸ Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS)

Outer limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines:

Submissions to the Commission: Submission by Norway

http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_nor.htm

⁹ UD (2006), s. 8

¹⁰ http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_nor.htm

Selv om kyststaten har suverene rettigheter for utvinning av petroleum på kontinentalsokkelen er det etablert et slags kompensasjonssystem for det tilfelle at kyststaten utvinner petroleum fra sokkelen utenfor en grense på 200 nautiske mil, jfr. artikkel 82. Systemet innebærer at produksjon av petroleum utenfor 200 nautiske mil de fem første årene er avgiftsfri, men at det fra det sjette året starter en produksjonsavgift på en prosent av verdien eller volumet av det som er produsert, jfr. artikkel 82 nr. 2. Avgiften øker deretter med ett prosentpoeng per år inntil det tolvte året hvor det deretter vil gjelde en fast avgift på 12 prosent. Det finnes et unntak for avgift i artikkel 82 nr. 3 for de land som er netto importør av den aktuelle naturressurs, men for Norge, som klart eksporterer mer petroleum enn det som importeres, får denne bestemmelse ingen betydning.

3.5 Noen konklusjoner

Internrettslig er det ikke tvilsomt at Norge ved loven av 1963 har eiendomsretten til alle eventuelle petroleumsforekomster i havområdene utenfor Svalbard. Videre er det heller ikke tvilsomt at petroleumsloven av 1996 internrettslig regulerer all eventuell leting og utvinning av petroleum i havområdene utenfor sjøterritoriet, dvs. i den økonomiske sonen og på kontinentalsokkelen utenfor denne sonen. I sjøterritoriet og i de indre farvann på Svalbard er det mer uklart hva som gjelder internrettslig, men dette kommer avhandlingen nærmere inn på i kapittel 4.

Folkerettslig, når man holder Svalbardtraktaten og grensesetting av kontinentalsokkelen utenfor, er det få uklarheter som knytter seg til Norges rettigheter til eventuelle petroleumsforekomster i havområdene utenfor Svalbard. Norge har eksklusive rettigheter etter Havrettskonvensjonen til alle petroleumsforekomster i de indre farvann, sjøterritoriet, den økonomiske sone og kontinentalsokkelen utenfor Svalbard. Kun ved utvinning av petroleum utenfor 200 nautiske mil fra grunnlinjene på Svalbard kan det bli tale om begrensede rettigheter, i form av en slags kompensasjonsordning, for andre stater etter Havrettskonvensjonen.

4 Svalbardtraktaten og dens problemstillinger

4.1 Svalbardtraktatens betydning

Svalbardtraktaten av 9. februar 1920 er det folkerettslige grunnlaget for Norges suverenitet over øygruppen Svalbard, jfr. traktatens artikkel 1. Det er dermed ikke okkupasjon, proklamasjon eller noen langvarig form av besittelse som gir grunnlag for Norges suverenitet, men snarere en rekke land – traktatpartene - som gjennom Svalbardtraktaten ble enige om at Norge skulle ha suvereniteten.

Det kan umiddelbart synes som om det var en tildeling av suverenitet som ble foretatt i Svalbardtraktaten, men prinsipielt er dette neppe en riktig innfallsvinkel. Det eksisterer ikke noen tildelingskompetanse av suverenitet i folkeretten for områder som tidligere ikke har ligget under et lands suverenitet, og dermed kunne ikke traktatpartene i Svalbardtraktaten tildele Norge suvereniteten over øygruppen. En mer riktig innfallsvinkel vil trolig være å anse artikkel 1 i traktaten som et folkerettslig bindende tilsagn fra traktatpartene om at Norge i forhold til dem ble ansett å ha suvereniteten over Svalbard. Det var imidlertid slik at de opprinnelige traktatpartene, med unntak av Russland, var de som var nærmest til å bestride norsk suverenitet. Overfor øvrige land må imidlertid norsk suverenitet prinsipielt begrunnes i etterfølgende tiltredelse av traktaten eller etterfølgende aksept av den suverenitet Norge har handlet etter i medhold av traktaten.

I traktatens artikkel 1 fremgår det at Norge skal ha ”full and absolute sovereignty” over Svalbard. Det sentrale for denne avhandlingen er imidlertid at dette er en hovedregel med omfattende modifikasjoner. Av de etterfølgende artiklene 2-8 i traktaten fremgår det vesentlige inngrep i Norges suverenitet etter artikkel 1. De mest sentrale inngrep i norsk suverenitet er reglene om likebehandling ved fiske og næringsvirksomhet i artikkel 2 og 3, reglene om skattlegging i artikkel 8 og reglene om forbud mot militære stasjoner i artikkel 9.

Historisk sett var reglene om likebehandling ved fiske og næringsvirksomhet de mest sentrale siden det på tiden for traktatinngåelsen ikke eksisterte like inngående

handelsavtaler, med utfyllende regler om likebehandling og forbud mot diskriminering, som i dagens globale samfunn. I dagens samfunn har utenlandske aktører prinsipielt de samme rettighetene til å få lete- og utvinningstillatelser etter petroleum på norsk sokkel som norske aktører, og da får under enhver omstendighet likebehandlingsreglene i artikkel 2 og 3 begrenset selvstendig betydning.

Reglene om forbud mot monopol i traktatens artikkel 3 andre ledd har imidlertid en selvstendig betydning mot statlige monopol. Statlige monopol vil være brudd på denne bestemmelsen, selv om det statlige monopolet prinsipielt likebehandler norske og utenlandske aktører.

For denne avhandlingen er det reglene om skatt- og avgiftslegging i artikkel 8 som har størst betydning. Det er av begrenset selvstendig betydning om norske myndigheter skulle være forpliktet etter artikkel 3 til å likebehandle utenlandske aktører som vil utvinne petroleum i havområdene utenfor Svalbard siden slik likebehandling allerede er en del av norsk petroleumsrett. Det er imidlertid av stor betydning om norske myndigheter må holde seg innenfor rammene av artikkel 8 når eventuell utvinning av petroleum i disse områdene skal skattlegges.

Den norske skatteprosenten av virksomhet på norsk sokkel vedtas årlig av Stortinget, men den har over lengre tid vært satt til 78 %. Kort sagt innebærer dette at virksomheter som foretar utvinning av petroleum på norsk sokkel må betale 78 % av sitt overskudd på sokkelen i skatt til den norske stat. For de områdene som omfattes av artikkel 8 kan det ikke kreves inn skatt utover beløp som skal komme Svalbardområdet til gode, og kun i den utstrekning dette formålet tilsier, jfr. artikkel 8 andre ledd. Dette vil kunne innebære en forskjell i beskatning av uante dimensjoner. Det er dermed av meget stor betydning hvilke områder som faktisk omfattes av de særlige innskrenkingene i norsk skattejurisdiksjon som følger av artikkel 8.

4.2 Fremstillingen videre

Forholdene før og under undertegningen av Svalbardtraktaten vil kunne ha betydning for hvordan traktaten skal fortolkes i ettertid, og det vil derfor gis en kort oversikt over den historiske bakgrunnen for Svalbardtraktaten i kapittel 4.3.

Deretter behandles problemstillingen i hvilken grad Svalbardtraktatens bestemmelser kommer til anvendelse i sjøterritoriet utenfor Svalbard i kapittel 4.4.

I kapittel 4.5 følger drøftelsen av i hvilken grad Svalbardtraktatens bestemmelser kommer til anvendelse på den delen av kontinentalsokkelen som befinner seg utenfor sjøterritoriet.

Videre, i kapittel 4.6, drøftes noen problemstillinger knyttet til bergverksordningen på Svalbard. Bergverksordningen er en norsk forskrift gitt ved kgl. res. av 7. august 1925 i medhold av Svalbardloven av 1925 § 4, men det er også et regelsett Norge var folkerettslig forpliktet til å vedta etter Svalbardtraktatens artikkel 8.

4.3 Forhistorien til Svalbardtraktaten

4.3.1 Før 1596

Det er uklart hvem som først oppdaget Svalbard, men russiske historikere hevder at russere jaktet der allerede på 1500-tallet.¹¹

England hevdet en stund at de var først til å oppdage øygruppen ved Sir Hugh Willoughby i 1553, men dette er en teori som senere ble tilbakevist.¹²

¹¹ Ulfstein (1995), s. 34

¹² Ulfstein (1995), s. 34

4.3.2 1596 - 1871

Først i 1596 har man sikre historiske tegn på at Svalbard var oppdaget. I dette året oppdaget hollenderen Willem Barents øygruppen på sin ekspedisjon for å finne den nordlige sjøruten til Kina.¹³

Barents oppdagelse medførte at det utover på 1600-tallet både ble kamp om naturressursene og den rettslige statusen på Svalbard. Mange land, særlig England og Holland, startet ekstensiv hvalfangst i området, men overutnyttelse førte til at hvalbestanden nesten forsvant mot midten av 1600-tallet.¹⁴ Danmark-Norge og England hevdet suverenitet på 1600-tallet, mens Holland ifølge med flere andre land hevdet rett til hvalfangst med grunnlag i friheten på havene.¹⁵

På 1700-tallet var Danmark-Norge alene om å hevde suverenitet over Svalbard, men landet fikk ingen generell oppslutning for sitt krav. I stedet vokste det frem en forståelse for at øygruppen var et terra nullius, dvs. et ingenmannsland hvor ingen stat har suverenitet.¹⁶ Hovedårsaken til at en slik tilstand fikk vokse frem var nok at Svalbard i perioden helt frem mot slutten av 1800-tallet fremsto som et lite attraktivt område å strides over. Hvalressursene hadde blitt overutnyttet slik at bestanden var liten, og det var enda for tidlig for tanken med å utvinne kull på land. Den eneste utnyttelse frem mot 1900-tallet var en begrenset jakt på pelsskinn av norske og russiske jegere.¹⁷

4.3.3 1871 – 1905

I 1871 ble det igjen liv i diskusjonen om Svalbards rettslige status. Det var en svensk professor som da ønsket beskyttelse av Svalbard som en koloni for vitenskaplig forskning.

¹³ Ulfstein (1995), s. 34

¹⁴ Ulfstein (1995), s. 34

¹⁵ Ulfstein (1995), s. 35

¹⁶ Ulfstein (1995), s. 36

¹⁷ Ulfstein (1995), s. 36

Unionen Sverige-Norge sendte på denne bakgrunn ut en forespørsel til relevante stater om de hadde motsigelser mot at Sverige-Norge tok suverenitet over Svalbard. Russland svarte imidlertid at de ønsket at Svalbard skulle forbli en type ingenmannsland med uavklart rettslig status, og de svensk-norske planene ble dermed skrinlagt.¹⁸

I 1899 okkuperte tyske interesser en del av Bjørnøya, og Russland protesterte ved å sende et krigsskip til området.¹⁹

Rundt 1900 startet kullutvinningen på Svalbard, og denne nye virksomheten skapte nye utfordringer som Svalbard på den tiden ikke hadde et rettslig regime til å regulere. Kullutvinningen medførte at kommersielle aktører nå ville konkurrere på Svalbard, og i motsetning til den tidligere hvalfangsten ble nå spørsmål om eiendomsrettigheter til land på Svalbard et tema. Den rettslige statusen som terra nullius ble nå ansett som lite egnet, og dermed ble det et spørsmål om Svalbard skulle legges inn under et lands suverenitet eller legges inn under et internasjonalt styresett.²⁰

4.3.4 1905 – 1918

Norge brøt ut av unionen med Sverige i 1905, og i årene etter ble det av norske myndigheter satt fokus på den uheldige rettslige statusen til Svalbard.

Norge, sammen med Sverige og Russland, fremmet forslag til konvensjoner for styring av Svalbard i 1910 og 1914.²¹ Begge utkastene baserte seg på at Svalbard skulle fortsatt være en type terra nullius, men at området skulle administreres av en kommisjon bestående av medlemmer fra de tre land. Det første utkastet møtte sterke protester fra Tyskland og USA

¹⁸ Ulfstein (1995), s. 36-37

¹⁹ Ulfstein (1995), s. 38

²⁰ Ulfstein (1995), s. 38

²¹ Ulfstein (1995), s. 39-40

som også ville delta i administreringen av området.²² Det andre utkastet ble forhandlet over i 1914 uten at det ble inngått enighet, og da man skulle møtes igjen i 1915 hadde første verdenskrig startet.²³

4.3.5 1918 – 1920

Mot slutten av første verdenskrig endret Norge sitt syn fra at Svalbard burde være terra nullius til at Svalbard burde være under norsk suverenitet, og Norge fremmet dette syn overfor det øverste rådet på fredskonferansen i Paris 1919.²⁴

Spitsbergenkommisjonen ble opprettet 7. juli 1919 med det formål å få løst striden over Svalbards uavklarte rettslige status. Kommisjonen ba Norge fremlegge et utkast til traktat for Svalbard 21. juli 1919. Tre dager senere fremla Norge, ved ambassadør Wedel Jarlsberg, et utkast for kommisjonen. Det var dette utkastet som la grunnlag for de videre diskusjonene i kommisjonen.²⁵

Utkastet fra Norge og kommisjonens senere utkast la begge til grunn at Norge skulle ha suvereniteten over Svalbard, men at andre land skulle ha like rettigheter til jakt, fiske og næringsvirksomhet. Ifølge Spitsbergenkommisjonens president Laroche fantes alle unntakene fra norsk suverenitet i Svalbardtraktatens bestemmelser om rettigheter for andre land, og for problemstillinger utover disse rettighetene ble det vist til Norges suverenitet.²⁶

Spitsbergenkommisjonen kom frem til et ferdig utkast til traktat 5. september 1919, og dette ble sendt til Norge 26. september 1919. Norge foreslo ingen endringer i dette utkastet.

²² Ulfstein (1995), s. 39

²³ Ulfstein (1995), s. 40

²⁴ Ulfstein (1995), s. 41-43

²⁵ Ulfstein (1995), s. 44-45

²⁶ Fleicher (1996), 9-10

Svalbardtraktaten ble akseptert av det øverste råd på fredskonferansen 21. november 1919, og traktaten ble underskrevet av traktatpartene 9. februar 1920.

4.3.6 Noen konklusjoner

Svalbardtraktatens bestemmelser om lik tilgang for alle traktatpartenes undersåtter til jakt, fiske og næringsvirksomhet på Svalbard skyldes en i stor grad en historie på flere hundre år hvor en rekke land hadde hatt virksomhet i Svalbardområdet, særlig hvalfangst og jakt på pelsskinn, og at dette skjedde uten noen regulering fra noen myndighet i området. Nye utnyttelsesmuligheter som kullutvinning og oljeutvinning medførte at stormakter som USA og Storbritannia neppe ville godtatt en traktat uten bestemmelser om tilgang til naturressursene for sine undersåtter.

At Norge fikk gjennomslag i Svalbardtraktaten for sin politikk som tilsiktet suverenitet for Norge skyldes i større grad kortsiktige årsaker. De vestlige stormaktene gikk fra før første verdenskrig til å ville ha Svalbard som en type terra nullius, til etter krigen å støtte et norsk forslag om suverenitet for Norge. At særlig USA, Frankrike og Storbritannia endte med å støtte at Norge skulle ha suverenitet over Svalbard skyldes i hovedsak sikkerhetsmessige årsaker, og da i hovedsak at de så seg bedre tjent med at et nøytralt land som Norge skulle ha suverenitet enn at land som Russland og Tyskland skulle kunne dra militært nytte av området på et senere tidspunkt.

Det har vært hevdet av enkelte i den juridiske litteratur at Svalbard er et område hvor Norge kun har begrenset suverenitet eller tilsvarende.²⁷ Historien fra før og ved undertegning av Svalbardtraktaten tilsier imidlertid ikke annet enn det som fremgår av traktaten. Det er at Norge skulle ha den fulle og absolutte suverenitet etter artikkel 1, men med de begrensningene som lå i at andre land hadde visse rettigheter i traktaten slik de fremgår av artikkel 2-9.

²⁷ Andenæs (1990), s. 84

4.4 Svalbardtraktatens anvendelse i sjøterritoriet utenfor Svalbard

4.4.1 Problemstillingene og fremstillingen videre

Hovedproblemstillingen i det følgende er i hvilken grad Svalbardtraktatens bestemmelser kommer til anvendelse i sjøterritoriet utenfor Svalbard, og dermed griper inn i den suverenitet Norge etter Havrettskonvensjonen av 1982 normalt vil ha over de petroleumsforekomster som måtte befinne seg i området.

Et spørsmål er hvordan områdebetegnelsen, som er en "kassebetegnelse" etter lengde- og breddegrader, i artikkel 1 skal fortolkes. Problemstillingen er om betegnelsen kun retter seg mot de enkelte landterritorier som er listet opp i artikkel 1, eller om den skal forstås slik at hele området, inklusive havområder, omfattes av "kassen". Dette spørsmål behandles i kapittel 4.4.2.

Videre blir det et spørsmål i hvilken grad artikkel 3 kommer til anvendelse i sjøterritoriet, og i så fall hvilken betydning dette vil få for retten til petroleumsforekomster i området. Dette spørsmål behandles i kapittel 4.4.3.

Det blir også et spørsmål om artikkel 8 andre ledd kommer til anvendelse i sjøterritoriet, og i så fall hvilken betydning dette har for Norges muligheter til å skattelegge petroleumsutvinning i området. Dette spørsmål behandles i kapittel 4.4.4.

4.4.2 Områdebetegnelsen i artikkel 1

En rekke av bestemmelsene i Svalbardtraktaten viser til "the territories specified in Article 1". Det må derfor avklares hvilket geografisk område traktaten her viser til.

Svalbardtraktaten artikkel 1 lyder:

"The High Contracting Parties undertake to recognise, subject to the stipulations of the present Treaty, the full and absolute sovereignty of Norway over the Archipelago of Spitsbergen, comprising, with Bear Island or Beeren-Eiland, all the islands situated between 10 ° and 35 ° longitude East of Greenwich and between 74 °

and 81 ° latitude North, especially West Spitsbergen, North-East Land, Barents Island, Edge Island, Wiche Islands, Hope Island or Hopen-Eiland, and Prince Charles Foreland, together with all islands great or small and rocks appertaining thereto (see annexed map)."

Spørsmålet er om det vises til hele området innenfor "kassen", inklusive havområdene, når det vises til "the territories specified in Article 1", eller om det kun vises til landområdene på de øyene som befinner seg innen "kassen".

Konteksten hvor uttrykket "the territories specified in Article 1" fremgår avklarer hva som er ment med uttrykket. I artikkel 2 fremgår uttrykket på følgende måte:

"Ships and nationals of all the High Contracting Parties shall enjoy equally the rights of fishing and hunting in the territories specified in Article 1 and in their territorial waters."

Det sentrale her er ordet "and" slik det fremgår i den engelske versjonen. Hvis det skulle være slik at "kassen" i artikkel 1 også omfattet havområdene rundt øyene så ville det ikke være noe "and" å tilføye. Skulle "kassen" inkludert havområdene ville det i denne sammenheng ikke bare innebære at sjøterritoriet blir nevnt dobbelt opp, det ville også innebære at et territorium, med sitt sjøterritorium, skulle ha enda et sjøterritorium utenfor det første. Slik kan ikke uttrykket "the territories specified in Article 1" ha vært ment. Det kan da konkluderes med at artikkel 1 i traktaten kun sikter til landområdene på de øyene som befinner seg innen "kassen".

Det er ikke dermed nødvendigvis utelukket at en bestemmelse i Svalbardtraktaten, i lys av sin kontekst og formål, skal tolkes slik at virkeområdet til bestemmelsen går utover i havområdene selv om bestemmelsen viser til artikkel 1 ved uttrykket "the territories specified in Article 1". Dette vil imidlertid innebære en tolking som går utover en restriktiv ordlydsfortolking.

4.4.3 Retten til likebehandling i sjøterritoriet utenfor Svalbard

Spørsmålet er her i hvilken grad Svalbardtraktatens regler om likebehandling får anvendelse på leting og utvinning av petroleum i sjøterritoriet utenfor Svalbard. De relevante bestemmelsene er traktatens artikkel 3 første og andre ledd:

“The nationals of all the High Contracting Parties shall have equal liberty of access and entry for any reason or object whatever to the waters, fjords and ports of the territories specified in Article 1; subject to the observance of local laws and regulations, they may carry on there without impediment all maritime, industrial, mining and commercial operations on a footing of absolute equality.

They shall be admitted under the same conditions of equality to the exercise and practice of all maritime, industrial, mining or commercial enterprises both on land and in the territorial waters, and no monopoly shall be established on any account or for any enterprise whatever.”

Andre ledd er klar på at bestemmelsen gjelder både på land og i sjøterritoriet. Første ledd bruker det noe mer unyanserte begrepet ”waters, fjords and ports of the territories specified in Article 1”. ”Fjords” og ”ports” etterlater liten tolkingstvil, men uttrykket ”waters” er uklart. Formålet til bestemmelsen er imidlertid å sørge for en rett til adgang og opphold for å drive næringsvirksomhet, og da må begrepet ”waters” tolkes i lys av dette formålet. Formålet må ha vært å gi undersåttene av traktatpartene tilgang til alle havområder som kunne reguleres og hvor undersåttene av traktatpartene hadde behov for adgang og opphold til å drive næringsvirksomhet. Dette må innebære at ”waters” dekker de havområder som ikke er dekket av ”fjords” og ”ports” ut til den ytre grensen av sjøterritoriet hvor det åpne hav med fri tilgang fortsatte. Dette betyr i praksis sjøterritoriet samt eventuelle indre farvann som ikke dekkes av ”fjords” eller ”ports”.

Videre er det et spørsmål om hva uttrykket ”there” viser tilbake på når det står at undersåttene kan ”carry on there without impediment” i artikkel 3 første ledd. Viser ”there” kun tilbake på ”the territories specified in Article 1” eller til hele begrepet ”the waters, fjords and ports of the territories specified in Article 1”?

Konteksten tilsier her at "there" viser tilbake til hele uttrykket "the waters, fjords and ports of the territories specified in Article 1" siden det i samme bestemmelse er tale om den maritime virksomheten i dette området. Det er ikke tvilsomt at det i en viss grad også kan drives maritime virksomhet på land, men det fremstår som en langt mer sannsynlig tolking at det siktes til maritime virksomhet i sjøområdene.

Første ledd regulerer "liberty of access and entry", men en fortolkning av retten til "exercise and practise" etter andre ledd kan vanskelig lede til et annet resultat enn at "liberty of access and entry" omfattes. Det kan vanskelig drives næringsvirksomhet uten en samtidig rett til adgang og opphold.

Tolkes artikkel 3 første ledd slik det nå er kommet frem til fremgår det at bestemmelsene i første og andre ledd i stor grad overlapper hverandre. Begge bestemmelsene beskytter traktatpartenes rett til likebehandling for å drive all form for maritime-, industri-, bergverks- og handelsvirksomhet. Norges suverenitet er beskyttet ved at undersåttene av de andre traktatparter må rette seg, under likebehandling, etter de stedlige lover og forskrifter.

Artikkel 3 andre ledd inneholder imidlertid også en bestemmelse mot at monopoler på noe vis eller for noen virksomhet kan opprettes. Dette forbudet må innebære at Norge er avskåret fra å opprette et statlig monopol for utvinning av petroleum i sjøterritoriet som prinsipielt likebehandler norske og andre traktatparters undersåtter.

Videre innebærer påbudet om likebehandling i artikkel 3 først og andre ledd at Norge fullt ut må likebehandle undersåtter fra andre traktatparter som vil lete eller utvinne petroleum i sjøterritoriet. Dette må innebære at det norske prinsippet om at utenlandske petroleumsaktører må operere gjennom et norsk datterselskap, jfr. lov om petroleumsvirksomhet av 1996 § 3-3 andre ledd, ikke kan gjennomføres i sjøterritoriet utenfor Svalbard. Som nevnt i punkt 3.2 kommer heller ikke denne loven til anvendelse i sjøterritoriet utenfor Svalbard.

At andre traktatparters undersåtter har krav på likebehandling innebærer imidlertid ikke at de har en ubetinget rett til leting og utvinning av petroleum i sjøterritoriet utenfor Svalbard. De er fremdeles "subject to the observance of local laws and regulations", jfr. artikkel 3 første ledd, og Norge vil dermed kunne sette de begrensninger for leting og utvinning av petroleum i sjøterritoriet utenfor Svalbard som måtte være ønskelige, eksempelvis av miljøvernmessige hensyn, i kraft av Norges suverenitet etter artikkel 1. Slike begrensninger kan imidlertid ikke bryte med den retten andre traktatparters undersåtter har til likebehandling.

4.4.4 Norges skattejurisdiksjon i sjøterritoriet utenfor Svalbard

4.4.4.1 Generelt om artikkel 8

Ved siden av mulighetene til å sikkerhetsregulere petroleumsvirksomheten for beskytte miljøet generelt og sitt eget territorium mot skader fra virksomhetene, er skattejurisdiksjonen over havområdene hvor petroleumen utvinnes helt sentral for Norge.

Spørsmålet som skal tas opp i det følgende er om Norge kan skattelegge petroleumsvirksomhet i sjøterritoriet utenfor Svalbard i samme utstrekning norske myndigheter skattelegger de øvrige deler av den norske kontinentalsokkelen.

Utgangspunktet må tas i at Norge har suvereniteten på Svalbard, jfr. Svalbardtraktatens artikkel 1, og at det derfor er eventuelle innskrenkninger i norsk skattejurisdiksjon som må ha et særlig grunnlag.

I Svalbardtraktatens artikkel 8 er det bestemmelser som gjør innskrenkninger i Norges skattejurisdiksjon i området. I de relevante bestemmelsene i artikkel 8 første og andre ledd heter det:

"Norway undertakes to provide for the territories specified in Article 1 mining regulations which, especially from the point of view of imposts, taxes or charges of any kind, and of general or particular labour

conditions, shall exclude all privileges, monopolies or favours for the benefit of the State or of the nationals of any one of the High Contracting Parties, including Norway, and shall guarantee to the paid staff of all categories the remuneration and protection necessary for their physical, moral and intellectual welfare.

Taxes, dues and duties levied shall be devoted exclusively to the said territories and shall not exceed what is required for the object in view.”

Bestemmelsens første ledd handler om Norges forpliktelse til å vedta en bergverksordning, med tilhørende skatter og avgifter for ”the territories specified in Article 1”. Dette er en betegnelse, se punkt 4.4.2, som omfatter landområdene til alle de øyene som befinner seg innen ”kassen” som blir beskrevet i artikkel 1.

Artikkel 8 andre ledd angir de materielle innskrenkningene i skattejurisdiksjonen. Av disse innskrenkningene følger det at skattejurisdiksjonen er begrenset til kun å innkreve skatt som kommer ”the said territories” til gode. ”The said territories” må vise tilbake til bestemmelsens første ledd, det vil si til ”the territories specified in Article 1”. Videre kan skatt kun kreves inn i den utstrekning dette formålet, at det skal komme disse områdene til gode, tilsier det. Selve de materielle innskrenkningene skaper i liten grad tolkingstvil, og de har dermed begrenset interesse for temaet i denne avhandlingen. Det materielle innhold i innskrenkningene vil derfor ikke drøftes ytterligere i avhandlingen, men den geografiske anvendelsen av dem vil bli tatt opp til nærmere drøftelse.

4.4.4.2 Norges folkerettslige forpliktelse etter artikkel 8 første ledd

Det er behov for å se nærmere på den folkerettslige plikt Norge har til å opprette en bergverksordning, med tilhørende skatter og avgifter, etter artikkel 8 første ledd. Etter ordlyden i traktaten er Norge kun forpliktet til opprette en bergverksordning for landterritoriet på Svalbard, jfr. henvisningen til ”the territories specified in Article 1” som er landterritoriet på Svalbard.

Bestemmelsene i Svalbardtraktaten må tolkes i lys av konteksten og traktatens formål, og da kan det være grunn til å se noe nærmere på hvorfor artikkel 2 og artikkel 3 kommer til

anvendelse i sjøterritoriet utenfor Svalbard, mens artikkel 8 første ledd tilsynelatende ikke gjør det.

I artikkel 2 og artikkel 3 er det tale om rettigheter for undersåtter til de andre traktatpartene som nødvendigvis må finne sted ute i sjøterritoriet. Det er tale om jakt og fiske, maritime virksomhet og rett til adgang til havområdet med skip. Således var det selvsagt at bestemmelsene ble utformet slik at de kommer til anvendelse i sjøterritoriet.

Tilsvarende gjelder derimot ikke for artikkel 8 første ledd. Her er det tale om en bergverksordning og skattelegging av bergverksdriften. Selv om det teoretisk sett, til og med i 1920, kunne tenkes bergverksdrift i havbunnen under sjøterritoriet, var dette neppe noe som ble vurdert av traktatpartene. Bergverksvirksomheten var den eneste virksomheten av en viss betydning på Svalbard i 1920, og det var derfor denne virksomheten fikk den spesielle oppmerksomheten den gjorde i Svalbardtraktaten. Denne virksomheten fant sted i fjellene på land. Det var dermed helt i tråd med formålet til artikkel 8 første ledd at Norge skulle istandbringe en bergverksordning for landterritoriet, men at denne av naturlige årsaker ikke ble forutsett å skulle omfatte sjøterritoriet.

Svalbardtraktatens formål, eller konteksten som artikkel 8 første ledd fremgår i, tilsier dermed ikke at ordlyden skal tolkes utvidende, med den virkning at en fremtidig bergverksordning også ble forutsett å omfatte sjøterritoriet. Snarere tvert imot så støtter formålet og konteksten opp om ordlyden når det fremgår at bergverksordningen kun skulle gjelde for landterritoriet på Svalbard. Det konkluderes dermed med at Norge etter traktaten kun var forpliktet til å istandbringe en bergverksordning, med tilhørende skatter og avgifter, som kom til anvendelse på Svalbards landterritorium.

Det er ikke dermed sagt at Norge, med grunnlag i sin suverenitet etter artikkel 1, ikke kan vedta en mer omfattende bergverksordning enn det Norge er forpliktet til etter Svalbardtraktaten. Det er her grunn til å stille spørsmålet om Norges folkerettslige forpliktelse etter artikkel 8 første ledd er en ”minimumsforpliktelse”, i den forstand at

Norge må etablere en bergverksordning som minst samsvarer med traktaten, eller en ”maksimumsforpliktelse”, som skulle innebære at Norge ikke kan vedta en bergverksordning som er mer omfattende enn det som følger av traktaten.

Svalbardtraktatens formål må her antas å være avgjørende. Formålet bak traktatens bestemmelser på dette punkt er at de øvrige traktatpartenes undersåtters eksisterende og fremtidige bergverksvirksomhet skulle være beskyttet av en bergverksordning, og at denne bergverksordningen på et vis måtte godkjennes i og med at den måtte meddeles de øvrige traktatpartene før den skulle tre i kraft, jfr. artikkel 8 fjerde ledd. Formålet er derimot ikke å hindre at Norge skulle kunne regulere andre forhold enn bergverksvirksomheten omtalt i artikkel 8. At Norge skal kunne regulere øvrige forhold på Svalbard er en direkte konsekvens av at Norge er gitt den fulle og absolutte suverenitet over øygruppen, jfr. traktatens artikkel 1. Det konkluderes dermed med at det er en såkalt ”minimumsforpliktelse” Norge har etter artikkel 8 første ledd.

Såfremt Svalbardtraktatens øvrige bestemmelser blir ivaretatt, vil Norge dermed stå fritt til å regulere andre forhold enn bergverksvirksomheten på Svalbard. Hvorvidt en slik regulering skjer i bergverksordningen eller i øvrig norsk lovgivning kan neppe ha noen betydning.

At Norge står fritt til å regulere øvrige forhold på Svalbard får også en konsekvens for Norges muligheter til å foreta endringer i bergverksordningen, se punkt 4.6.

4.4.4.3 Innskrenkningen i skattejurisdiksjonen etter artikkel 8 andre ledd

Spørsmålet i dette underpunktet er hvilke skatter og avgifter innskrenkningene i skattejurisdiksjonen etter artikkel 8 andre ledd kommer til anvendelse på. Er det kun de skatter og avgifter som innkreves av bergverksvirksomheten det er tale om i artikkel 8 første ledd eller er det alle skatter og avgifter som innkreves på Svalbard?

Ordlyden gir liten veiledning da den kun sier "Taxes, dues and duties levied", jfr. artikkel 8 andre ledd.

Uttrykket "Taxes, dues and duties levied" må imidlertid tolkes i lys av den konteksten hvor uttrykket fremkommer. Uttrykket er inntatt i andre ledd i en artikkel som utelukkende vedrører bergverksvirksomheten. Sett i en slik sammenheng virker det mest sannsynlig at ordet "levied" i andre ledd peker tilbake på den virksomheten bergverksordningen etter første ledd skulle regulere, nemlig bergverksvirksomheten. En slik fortolking støttes ytterligere opp av at også andre deler av artikkel 8 andre ledd viser tilbake til første ledd. Uttrykket "the said territories" i andre ledd peker, som fremholdt foran, uten tvil tilbake på uttrykket "the territories specified in Article 1".

Det må videre være grunn til å tro at dersom traktatpartene mente å foreta en generell vidtgående innskrenkning av norsk skattejurisdiksjon så ville dette kommet klarere frem, og da i en annen artikkel enn en som ellers utelukkende gjelder bergverksvirksomheten.

I folkeretten må det sies å kunne eksistere et prinsipp om restriktiv tolking når en stat hevdes å ha gitt avkall på deler av sin suverenitet. Det eksisterer en mangfoldig rettspraksis om dette temaet, men det må sies å være usikkert hvor langt et slikt prinsipp kan rekke.²⁸ Illustrerende for prinsippets innhold kan være følgende uttalelse fra ICJ i Nuclear Tests saken:

*"When States make statements by which their freedom of action is to be limited, a restrictive interpretation is called for."*²⁹

Det skal sies at det her var tale om uttalelser som staten selv hadde avgitt, og ikke om tekst som fremkommer i en traktat. Likevel er det et uttrykk for en generell holdning som tilsier restriktivitet når en stat gir avkall på deler av sin suverenitet.

²⁸ Ulfstein (1995), s. 89-122

²⁹ Nuclear Tests (Australia v. France)

I Svalbardtraktaten gir imidlertid ikke Norge avkall på suverenitet som Norge allerede var i besittelse av, i og med at Norges suverenitet ble etablert ved inngåelsen av traktaten. Det blir da et spørsmål om det likevel er rom for et restriktivt tolkingsprinsipp.

Utgangspunktet er at det er beskyttelse av suverenitet som ligger til grunn for et restriktivt tolkingsprinsipp. Det er unntakene fra suvereniteten som må ha en særlig begrunnelse. I et slikt perspektiv kan det forhold at Norge ikke hadde suverenitet over Svalbard før inngåelsen av Svalbardtraktaten ikke ha noen betydning for anvendelsen av et restriktivt tolkingsprinsipp. Det er Norge som har den fulle og absolutte suvereniteten over Svalbard, og det er da innskrenkingene i denne suverenitet som krever særlig grunnlag. Det er derfor nærliggende å anta at det må legges et restriktivt tolkingsprinsipp til grunn ved tolking av Svalbardtraktatens bestemmelser om innskrenking av norsk suverenitet.

Anvendelse av et restriktivt tolkingsprinsipp vil imidlertid i seg selv ha en begrenset betydning ved tolking av traktater. Det restriktive tolkingsprinsipp kan beskrives som en presumsjon for at en stat ikke har gitt avkall på deler av sin suverenitet ut over hva som uttrykkelig og entydig fremgår av traktaten. En presumsjon innebærer imidlertid ikke mer enn at det er en formodning som kun gjelder inntil det motsatte anses bevist.

Det legges i denne avhandling til grunn at konteksten hvor bestemmelsen i artikkel 8 andre ledd fremgår, i tilstrekkelig grad tilsier at bestemmelsen må tolkes slik at innskrenkningen i norsk skattejurisdiksjon kun retter seg mot bergverksvirksomheten på Svalbard. Skulle det imidlertid legges til grunn at spørsmålet var mer tvilsomt så ville en anvendelse av et restriktivt tolkingsprinsipp likevel kunne føre til samme resultat.

Det konkluderes dermed med at de særlige innskrenkningene i norsk skattejurisdiksjon i artikkel 8 andre ledd ikke kommer til anvendelse på petroleumsvirksomhet i sjøterritoriet utenfor Svalbard.

Dette innebærer at norske myndigheter i kraft av sin suverenitet etter artikkel 1 fritt kan skattelegge eventuell petroleumsvirksomhet i sjøterritoriet utenfor Svalbard såfremt kravene om likebehandling etter reglene etter artikkel 3 ivaretas.

4.5 Svalbardtraktatens anvendelse på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard

4.5.1 Problemstillingene og fremstillingen videre

Hovedproblemstillingen i det følgende er hvorvidt Svalbardtraktatens bestemmelser kommer til anvendelse på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard. Når avhandlingen behandler kontinentalsokkelen i det følgende så siktes det til den delen av kontinentalsokkelen som befinner seg utenfor yttergrensen av sjøterritoriet. Den delen av kontinentalsokkelen som befinner seg innen sjøterritoriet er behandlet under Svalbardtraktatens anvendelse i sjøterritoriet, se punkt 4.4.

Det spesielle som her gjør seg gjeldende er at det ikke eksisterte noen juridisk kontinentalsokkel hvor kyststater hadde suverene rettigheter på den tiden da Svalbardtraktaten ble inngått. Dermed eksisterer det selvsagt heller ingen direkte regulering av kontinentalsokkelen i traktaten.

Spørsmålet blir etter dette om ordlyden i Svalbardtraktatens bestemmelser er slik å forstå at de kommer til anvendelse på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard, alternativt om ordlyden må tolkes utvidende slik at traktatens bestemmelser ”oppdateres” i lys av den utviklingen som har skjedd og med den virkning at de får utvidet anvendelse og også må gjelde på sokkelen. Tolkingsmessig vil imidlertid dette ikke innebære en ”oppdatering” av bestemmelsene, men snarere at ordlyden, sett i lys av traktatens formål, korrekt tolket innebærer at traktatens bestemmelser kommer til anvendelse på kontinentalsokkelen.

Den første problemstilling som må behandles er om likebehandlingsprinsippet og forbudet mot monopol som følger av Svalbardtraktatens artikkel 3 første og andre ledd kommer til

anvendelse på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard. Disse spørsmål behandles i kapittel 4.5.2.

Videre må spørsmålet om de særlige innskrenkninger i norsk skattejurisdiksjon som følger av Svalbardtraktatens artikkel 8 første og andre ledd kommer til anvendelse på kontinentalsokkelen tas stilling til. Dette spørsmål behandles i kapittel 4.5.3.

4.5.2 Retten til likebehandling på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard

Retten til likebehandling ved næringsvirksomhet kommer ifølge ordlyden i Svalbardtraktaten artikkel 3 første ledd til anvendelse i "the waters, fjords and ports of the territories specified in Article 1". Etter artikkel 3 andre ledd kommer bestemmelsen til anvendelse i "the territorial waters".

Uttrykket "waters" i artikkel 3 første ledd inkluderer sjøterritoriet samt de havområder innenfor "fjords and ports" som eventuelt ikke skulle være dekket av sjøterritoriet, se punkt 4.4.3.

Problemstillingen i det følgende er dermed om "waters" eller "territorial waters" skal fortolkes slik at de også omfatter kontinentalsokkelen utenfor sjøterritoriet. En slik fortolking vil i så fall innebære at reglene om likebehandling og forbudet mot monopol også kommer til anvendelse på eventuell petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard.

At ordlyden i Svalbardtraktaten på dette punkt opprinnelig ikke var ment å omfatte kontinentalsokkelen er på det rene. I 1920 eksisterte det ingen juridisk kontinentalsokkel, og læren om suverene rettigheter over petroleumsforekomster på kontinentalsokkelen var ikke utviklet, se punkt 2.2.

Spørsmålet blir dermed om formålet med Svalbardtraktaten kan føre til at bestemmelsene må tolkes slik at de likevel kommer til anvendelse på kontinentalsokkelen.

Det er her grunn til å se noe nærmere på forskjellene i den juridiske status for sjøterritoriet og kontinentalsokkelen. I sjøterritoriet har kyststaten suverenitet tilsvarende den suverenitet staten har over landterritoriet, jfr. Havrettskonvensjonen av 1982 artikkel 2. På kontinentalsokkelen har imidlertid ikke kyststaten full suverenitet, men snarere det som blir beskrevet som suverene rettigheter, jfr. konvensjonens artikkel 77 nr. 1. Det eksisterer således vesentlige forskjeller på den rettslige status til sjøterritoriet, og den status som gjelder for kontinentalsokkelen.

De avgjørende forskjeller i rettslig status er til hinder for at kyststatens suverene rettigheter på kontinentalsokkelen betraktes som kun en utvidelse av sjøterritoriet utover i havområdet. For det tilfelle at det kun var skjedd en materiell utvidelse av sjøterritoriet ville dette kunne vært et avgjørende argument for at "territorial waters" i Svalbardtraktatens artikkel 3 skulle fortolkes slik at bestemmelsen kom til anvendelse på kontinentalsokkelen. Dette er som vist ikke tilfelle, og en slik argumentasjon er dermed ikke holdbar.

Hovedformålet med å etablere en rett i Svalbardtraktaten til likebehandling ved næringsvirksomhet i sjøterritoriet var å sikre undersåtter til de øvrige traktatparter en adgang til å fortsette den virksomhet de hadde utøvet over lang tid før Svalbardtraktaten ble inngått, se punkt 4.3. Formålet må likevel kunne sies å skulle sikre de øvrige traktatparter undersåtter en generell rett til likebehandling i havområdene utenfor Svalbard. Traktatens formål må imidlertid kunne sies å veie tyngre i de tilfellene hvor det er tale om å beskytte tradisjonell virksomhet fra tiden forut for Svalbardtraktatens inngåelse, enn i de tilfelle en rett til likebehandlingen sikter mot ny næringsvirksomhet som er kommet til i tiden etter inngåelsen av traktaten. Slik sett taler formålet bak bestemmelsene i Svalbardtraktaten artikkel 3 første og andre ledd at de gis anvendelse også på kontinentalsokkelen. Den vekten som kan tillegges dette formålet må imidlertid sies å være relativt moderat.

Det er her tale om å gi ordlyden i Svalbardtraktatens artikkel 3 første og andre ledd en utvidende tolking som vil gjøre en innskrenkning i Norges suverenitet etter artikkel 1. I slike tilfeller vil anvendelse av et restriktivt tolkingsprinsipp være relevant, se punkt 4.4.4.

I Aegean Sea saken kom International Court of Justice (ICJ) med en uttalelse som kan ses på som en anvendelse av et restriktivt tolkingsprinsipp anvendt på tilfeller hvor en stat blir påstått ved traktat å ha gitt avkall på rettigheter som staten på tiden for inngåelse av traktaten ikke hadde:

*"77. The Greek Government, however, has advanced a further historical argument by which it seeks to convince the Court that there can be no question of the applicability of reservation (b) with respect to the present dispute. This is that the very idea of the continental shelf was wholly unknown in 1928 when the General Act was concluded, and in 1931 when Greece acceded to the Act. It also refers in this connection to the arbitral award in the Petroleum Development Ltd. v. Sheikh of Abu Dhabi case (International Law Reports 1951, p. 144 at p. 152), where the arbitrator held that the grant of a mineral oil concession in 1939 was not to be understood as including the continental shelf. In appreciating the intention of a party to an instrument there is an essential difference between a grant of rights of exploration and exploitation over a specified area in a concession and the wording of a reservation to a treaty by which a State excludes from compulsory procedures of pacific settlement disputes relating to its territorial status. While there may well be a presumption that a person transferring valuable property rights to another intends only to transfer the rights which he possesses at that time, the case appears to the Court to be quite otherwise when a State, in agreeing to subject itself to compulsory procedures of pacific settlement, except from that agreement a category of disputes which, though covering clearly specified subject-matters, is of a generic kind."*³⁰ (Min understreking)

Det interessante fra saken er ikke temaet fra striden mellom Hellas og Tyrkia, men det obiter dictum hvor ICJ uttaler at det nok eksisterer en presumpsjon for at en person som overfører verdifulle eiendomsrettigheter til en annen kun har som intensjon å overføre de rettigheter han på det tidspunktet besitter. ICJ kommer med denne uttalelsen direkte i sammenheng med problemstillingen om at den juridiske kontinentalsokkel, med tilhørende

³⁰ Aegean Sea, Greece v. Turkey

suverene rettigheter for kyststaten, har oppstått i tiden etter at det er inngått avtaler som overfører eiendomsrettigheter.

Spørsmålet her er i hvor stor grad uttrykket ”transferring valuable property rights” passer på situasjonen i Svalbardtraktaten hvor det er tale om etablering av rett til likebehandling og forbud mot opprettelse av monopol. Selv om traktaten ikke taler om direkte overføring av eiendomsrettigheter, så må det antas at det er tale om opprettelse av begrensede rettigheter i eiendom. Det er vanskelig å se gode grunner til at disse i denne sammenheng skulle behandles annerledes enn ved direkte overføringer. Det legges dermed til grunn at det gjelder en presumpsjon mot at Norge har gitt avkall på suverene rettigheter på kontinentalsokkelen i havområdene utenfor Svalbard.

Saken er dermed at ordlyden i Svalbardtraktaten, sett i lys av rettspraksis, taler relativt sterkt mot at bestemmelsene i artikkel 3 første og andre ledd kommer til anvendelse utenfor sjøterritoriet. Det har heller ikke vært traktatpartenes intensjon at bestemmelsene skulle komme til anvendelse på kontinentalsokkelen. Da kan det forhold at Svalbardtraktatens formål til en viss grad taler for at bestemmelsene kommer til anvendelse på kontinentalsokkelen ikke få avgjørende betydning.

Det konkluderes med at artikkel 3 første og andre ledd skal fortolkes slik at bestemmelsene ikke får anvendelse utenfor sjøterritoriet. Norge står dermed fritt, med grunnlag i suvereniteten etter Svalbardtraktatens artikkel 1, til å regulere eventuell petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard etter eget ønske.

4.5.3 Innskrenkningen i skattejurisdiksjonen etter artikkel 8 andre ledd

Det er i avhandlingen allerede lagt til grunn at bestemmelsen om innskrenkninger i norsk skattejurisdiksjon etter Svalbardtraktatens artikkel 8 andre ledd ikke kommer til anvendelse på sjøterritoriet utenfor Svalbard, se punkt 4.4.4.3.

Det eksisterer ingen rettskilder som tilsier at innskrenkingene i skattejurisdiksjonen etter Svalbardtraktatens artikkel 8 andre ledd skulle komme til anvendelse på kontinentalsokkelen når bestemmelsen ikke kommer til anvendelse i sjøterritoriet.

Det konkluderes dermed med at Norge har full skattejurisdiksjon over eventuell petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard.

4.6 Bergverksordningen for Svalbard

4.6.1 Innledning

Bergverksordningen for Svalbard er et spesielt rettslig regelsett i skjæringspunktet mellom intern norsk rett og folkerett. Den kan ha betydning for retten til petroleumforekomster i havområdene i og med at det er mulig at den kan ha anvendelse også for petroleumsvirksomheten. Det er også mulig den kommer til anvendelse i havområdene utenfor Svalbard.

Norge har etter Svalbardtraktatens artikkel 8 første ledd en forpliktelse til å istandbringe en bergverksordning for landområdet på Svalbard. Artikkel 8 inneholder imidlertid ingen bestemmelse som hindrer Norge i å vedta en mer omfattende bergverksordning enn det Norge er forpliktet til etter artikkel 8 første ledd. Slik sett kan Norge, med grunnlag i suvereniteten etter artikkel 1, vedta et regelverk som omfatter virksomhet som ikke er bergverk etter artikkel 8. Det kan også vedtas et geografisk virkeområde som går lenger enn det som folkerettslig kreves etter artikkel 8 første ledd, eksempelvis kan ordningen gis anvendelse i sjøterritoriet eller på kontinentalsokkelen.

Det er sentralt for forståelsen av samvirket mellom intern rett og folkeretten at det i denne relasjon skilles klart mellom den rettslige statusen til Svalbardtraktaten og bergverksordningen for Svalbard.

Svalbardtraktaten er en folkerettslig traktat inngått mellom suverene stater som parter i avtalen – traktaten. Ifølge traktatens artikkel 8 første ledd har imidlertid Norge en folkerettslig forpliktelse til å istandbringe bergverksordningen for Svalbard. Hvordan Norge velger å oppfylle denne folkerettslige forpliktelsen er imidlertid ikke nærmere regulert i Svalbardtraktaten.

Bergverksordningen er på den andre side en del av norsk intern rett. Det er en forskrift vedtatt ved kgl. res. av 7. august 1925. Den internrettslige hjemmelen fremgår av § 4 i lov om Svalbard av 1925.

Svalbardtraktatens artikkel 8 fjerde ledd inneholder imidlertid en bestemmelse som har ført til en viss forvirring over hva som er den rettslige statusen til bergverksordningen:

“Three months before the date fixed for their coming into force, the draft mining regulations shall be communicated by the Norwegian Government to the other Contracting Powers. If during this period one or more of the said Powers propose to modify these regulations before they are applied, such proposals shall be communicated by the Norwegian Government to the other Contracting Powers in order that they may be submitted to examination and the decision of a Commission composed of one representative of each of the said Powers. This Commission shall meet at the invitation of the Norwegian Government and shall come to a decision within a period of three months from the date of its first meeting. Its decisions shall be taken by a majority.”

Dette er en regel om forhåndsvarsling og konfliktløsning. Norge hadde en folkerettslig forpliktelse til å forelegge bergverksordningen for de øvrige traktatparter for ordningen trådte i kraft. For det tilfelle at noen av de øvrige traktatpartene hadde innsigelser mot enkelte av bestemmelsene i bergverksordningen inneholder artikkel 8 fjerde ledd regler for løsning av slik konflikt. Reglene for konfliktløsning ble ikke tatt i bruk.

Reglene om forhåndsvarsling og konfliktløsning endrer ikke bergverksordningens rettslige status fra å være norsk intern rett til å bli folkerett. De innebærer imidlertid at visse folkerettslige forpliktelser knytter seg til den norske forskriften, se punkt 4.6.5.

4.6.2 Fremstillingen videre

Ifølge Svalbardtraktatens artikkel 8 første ledd er det et regelsett for bergverksvirksomheten som skal istandbringes. Det er imidlertid mulig at bergverksordningen har et bredere anvendelsesområde slik at også petroleumsvirksomheten omfattes av bergverksordningen. Dette spørsmål drøftes i kapittel 4.6.3.

Etter Svalbardtraktatens artikkel 8 første ledd skal bergverksordningen gis anvendelse på landterritoriet på Svalbard. Norge kan imidlertid, med grunnlag i suvereniteten etter artikkel 1, gi bergverksordningen et større geografisk virkeområde slik at den også kommer til anvendelse i havområdene utenfor Svalbard. Dette spørsmål drøftes i kapittel 4.6.4.

Videre blir det et spørsmål om Norge fritt kan endre bergverksordningen etter eget ønske, eller om endringer utløser folkerettslige forpliktelser om forhåndsvarsling, og eventuelt konfliktløsning, etter Svalbardtraktatens artikkel 8 fjerde ledd. Disse problemstillinger drøftes i kapittel 4.6.5.

4.6.3 Omfattes petroleumsvirksomheten av bergverksordningen

Svalbardtraktatens artikkel 8 første ledd etablerer en folkerettslig forpliktelse for Norge til å istandbringe en bergverksordning, jfr. uttrykket "mining regulations" i den autentiske engelske versjonen. Det forutsettes at det er mineraler som skal eksporteres fra bergverksvirksomheten, jfr. uttrykket "exportation of minerals" i artikkel 8 tredje ledd.

Petroleum er intet mineral, og petroleum utvinnes heller ikke ved bergverk. Det må således kunne legges til grunn at artikkel 8 første ledd ikke kommer til anvendelse på petroleumsvirksomheten.

Det er dermed ikke utelukket at bergverksordningen kommer til anvendelse på petroleumsvirksomheten. Norge står fritt til å regulere dette i intern rett med grunnlag i Norges suverenitet etter Svalbardtraktatens artikkel 1.

I bergverksordningen § 2 heter det:

”§ 2. 1. Rett til å søke efter og til å erhverve og utnytte naturlige forekomster av kull, jordoljer og andre mineraler og bergarter som utvinnes gjennom bergverksdrift tilkommer, under iakttagelse av forskriftene i denne bergverksordning og på fullstendig like vilkår så vel med hensyn til beskatning som i andre henseender, foruten den norske stat:

- a. Alle undersåtter av de stater som har ratifisert eller sluttet sig til Spitsbergentraktaten.*
- b. Selskaper som er hjemmehørende og lovlig stiftet i nogen av de nevnte stater.*
Et selskap anses for hjemmehørende i den stat, hvor dets styre har sitt sæte.”

Ordet ”jordoljer” er ikke et klart begrep, men i lys av en etablert praksis over tid som har behandlet olje under forskriften, kan det neppe være tvilsomt at oljevirkosomhet omfattes av bergverksordningen.³¹

I 1925, da bergverksordningen ble vedtatt, ble ikke gassutvinning vurdert. Den særdeles nærme tilknytningen mellom olje og gass vil nok imidlertid bety at også gassutvinning nå må anses å falle inn under bergverksordningen § 2.1.

Det legges dermed til grunn at bergverksordningen kommer til anvendelse på petroleumsvirkosomheten.

4.6.4 Bergverksordningen geografiske virkeområde

Spørsmålet som skal drøftes i det følgende er om bergverksordningen kommer til anvendelse i havområdene utenfor Svalbard. Anvendelsesområdet til bergverksordningen er gitt i ordningens § 1:

”Denne bergverksordning gjelder for hele Spitsbergenøgruppen (Svalbard), som foruten Bjørnøya omfatter alle øer mellem 10 ° og 35 ° lengde øst for Greenwich og mellem 74 ° og 81 ° nordlig bredde, særlig: Vest-

³¹ Ulfstein (1995), s. 194

Spitsbergen, Nordostlandet, Barents' Øy, Edge-Øy, Kong Karls Land, Hopen og Prins Karls Forland, tillikemed alle de øer, holmer og skjær som hører til."

Dette anvendelsesområdet er svært likt det som fremgår av den norske oversettelsen av Svalbardtraktatens artikkel 1. Årsaken til dette er selvfølgelig at bergverksordningen skulle oppfylle den folkerettslige forpliktelse Norge hadde etter traktatens artikkel 8 første ledd som vedrørende det geografiske anvendelsesområdet viser til artikkel 1. Dette er i seg selv et sterkt argument for at anvendelsesområdet etter traktatens artikkel 1 og bergverksordningens § 1 er det samme. Dette skulle innebære at havområdene utenfor Svalbard ikke omfattes av bergverksordningen.

En slik tolking støttes også av øvrige bestemmelser i bergverksordningen. Av § 7 nr. 1 fremgår det at "Søkning efter naturlige forekomster av de i § 2 nevnte mineraler og bergarter kan foretas så vel på egen som på annen manns eiendom og på statens grunn." Videre heter det i § 9 at det erverves rett til et funn hvis erververen "i nærvær av to vidner ved merker i fast fjell eller på annen varig og fyldestgjørende måte i marken synbart avmerker et fundpunkt". Det synes klart at slike bestemmelser ikke er ment å komme til anvendelse i havområdene utenfor Svalbard.

Det eksisterer en viss forvaltningspraksis for at bergverksordningen skal komme til anvendelse i sjøterritoriet.³² Denne praksisen er imidlertid av et svært lite omfang, og dermed får en slik praksis begrenset betydning.

Ordlyden og konteksten bergverksordningen § 1 fremkommer i må være avgjørende, og dermed konkluderes det med at bergverksordningen ikke kommer til anvendelse i havområdene utenfor Svalbard.

³² Ulfstein (1995), s. 418

4.6.5 Endringer i bergverksordningen

I det følgende skal det drøftes i hvilken grad Norge på egen hånd kan foreta endringer i bergverksordningen.

Bergverksordningen er en norsk internrettslig forskrift, gitt med hjemmel i norsk lov, og dermed kan det synes selvsagt at Norge må kunne endre denne forskriften etter eget forgodtbefinnende. Dette kan imidlertid ikke fullt ut være holdbart.

Norge hadde en folkerettslig forpliktelse til å vedta bergverksordningen, jfr. Svalbardtraktaten artikkel 8 første ledd. Norge var etter traktaten også forpliktet til å forelegge bergverksordningen for de øvrige traktatparter, og disse hadde en mulighet til å protestere på enkeltbestemmelser, jfr. traktatens artikkel 8 fjerde ledd.

På en slik bakgrunn ville det være sterkt i strid med traktatens formål om Norge i ettertid, på egen hånd, kunne endre det de øvrige traktatparter hadde ”godkjent”.

Konklusjonen må følgelig bli at Norge har en folkerettslig forpliktelse til å følge fremgangsmåten i Svalbardtraktatens artikkel 8 fjerde ledd dersom Norge ønsker å endre bergverksordningen.

Denne folkerettslige forpliktelse kan imidlertid ikke gjelde for de tilfeller hvor Norge har regulert forhold i bergverksordningen som Norge ikke var forpliktet til å regulere etter Svalbardtraktatens artikkel 8. I slike tilfeller beror norsk regulering utelukkende på Norges suverenitet etter artikkel 1, og da må Norge stå fritt til å foreta endringer uten å involvere de øvrige traktatparter.

På denne bakgrunn må eksempelvis Norge på egen hånd kunne endre bergverksordningen slik at den ikke lenger kommer til anvendelse på petroleumsvirksomheten. Norge hadde ingen folkerettslig forpliktelse til å innta denne virksomheten i bergverksordningen, se

punkt 4.6.3, og dermed må Norge stå fritt til å endre bergverksordningen på dette punkt dersom det skulle være ønskelig.

5 Vurdering av avhandlingens konklusjoner

Konklusjonene i denne avhandlingen medfører i det vesentlige at Norge, og kun Norge, har retten til eventuelle petroleumsforekomster i havområdene utenfor Svalbard. Ved regulering av petroleumsvirksomheten vil norske myndigheter kun i meget begrenset grad være bundet av folkerettslige forpliktelser etter Svalbardtraktaten.

Avhandlingens konklusjoner medfører at Svalbardtraktatens regler om likebehandling og forbud mot monopoler kommer til anvendelse for potensiell petroleumsvirksomhet i sjøterritoriet utenfor Svalbard. Disse innskrenkningene i norsk suverenitet er imidlertid av begrenset betydning når det samtidig er konkludert med at begrensingene i skattejurisdiksjonen etter traktaten ikke kommer til anvendelse i sjøterritoriet.

På kontinentalsokkelen utenfor sjøterritoriet konkluderer avhandlingen med at Svalbardtraktaten ikke medfører innskrenkninger i norsk jurisdiksjon over eventuelle petroleumsforekomster.

Videre er det i avhandlingen konkludert med at Norge på egen hånd kan endre de deler av bergverksordningen Norge ikke var folkerettslig forpliktet til å vedta etter Svalbardtraktaten.

Det kan være grunn til å spørre seg hvorfor avhandlingen på sentrale områder kommer til andre konklusjoner enn det som tradisjonelt har vært lagt til grunn i betydningsfull juridisk teori om Svalbard. Professor Geir Ulfstein trekker i sin doktoravhandling om Svalbardtraktaten konklusjoner som i stor grad medfører at Norge kun i begrenset grad har

retten til petroleumsforekomster i havområdene utenfor Svalbard, og at norsk skattejurisdiksjon i øygruppen er meget innskrenket.³³ Professor Johs. Andenæs hevder i sin bok i norsk statsforfatningsrett at Norges suverenitet over Svalbard består ”først og fremst i en plikt til å administrere området i det internasjonale samfunns felles interesse”.³⁴

Det antas at forskjeller i konklusjonene på sentrale områder i stor grad skyldes ulike tilnærminger til Svalbardtraktaten. Deler av juridisk teori synes å ha en tilnærming som legger til grunn at Norge først og fremst har hatt en administrativ rolle på Svalbard. Det er ikke tvilsomt at en slik tilnærming vil kunne ha en vesentlig betydning for konklusjonene av de problemstillinger som oppstår i Svalbardtraktaten.

Denne avhandlingen legger imidlertid til grunn at en tilnærming som tilsier at Norge i hovedsak kun har en administrativ rolle på Svalbard ikke er holdbar. Avhandlingen har som grunnsyn at Norge etter Svalbardtraktaten skulle ha full og absolutt suverenitet over Svalbard, men at det samtidig av historiske årsaker ble lagt visse innskrenkninger på norsk suverenitet slik at de øvrige traktatparters interesser i øygruppen ble beskyttet.

Nå skal det sies at det også eksisterer juridisk teori som ligger nærmere denne avhandlingen i tilnærming og konklusjoner. Professor Carl A. Fleischer setter også sterkt fokus på Norge er gitt den fulle og absolutte suverenitet i Svalbardtraktaten.³⁵ Norske myndigheter, her særlig representert ved utenriksdepartementet, antas på vesentlige områder å representere de samme konklusjoner som denne avhandlingen har kommet til.

³³ Ulfstein (1995), s. 291 og s. 406-464

³⁴ Andenæs (1990), s. 84

³⁵ Fleischer (1996), s. 9-11

6 Litteraturliste

6.1 Bøker

Andenæs, Johs. *Statsforfatningen i Norge*, 7. utg. Oslo, 1990

Fleischer, Carl A. *Svalbardtraktaten*. Oslo, 1996

Fleischer, Carl A. *Fiskerigrensen, folkeretten og den økonomiske sone*. Oslo, 1977

Ulfstein, Geir. *The Svalbard Treaty*. Oslo, 1995

6.2 Rettspraksis

Mavrommatis Palastine Concessions, PCIJ, 1924, Ser. A, No. 2, s. 19.

Nuclear Tests (Australia v. France), ICJ Reports 1974, s. 253.

Aegean Sea, Greece v. Turkey, ICJ Reports 1978, s. 3.

6.3 Nettsteder

Chronological lists of ratifications of, accessions and successions to the Convention and the related Agreements as at 05 March 2007.

[http://www.un.org/Depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The United Nations Convention on the Law of the Sea](http://www.un.org/Depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The_United_Nations_Convention_on_the_Law_of_the_Sea) [referert 2. april 2007]

Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS)

Outer limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines:

Submissions to the Commission: Submission by Norway

http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_nor.htm [referert 9. april 2007]

6.4 Diverse

Det Kgl. Utenriksdepartement (UD). Rapport til Commission on the Limits of the Continental Shelf. Oslo, 2006

